

till

Beredningsutskottets utlåtanden och memorial för år 1894.

Handlingar till frågan om införande i ordningsföreskrifterna för Stockholm af nya bestämmelser rörande velocipedåkning.

- I. Öfverståthållareembetets skrifvelse till stadsfullmäktige med öfverlemnande af dess förslag i ämnet (sidd. 1—4).
- II. Öfverståthållareembetets i I omförmälda interimistiska kungörelse af den 21 april 1894 (sidd. 5—7).
- III. Öfverståthållareembetets förslag (sidd. 7—9).
- IV. Den III bilagda promemoria om motsvarande reglementering i vissa städer i utlandet (sidd. 9—16).

I.

Till Stockholms stadsfullmäktige.

Sedan öfverståthållareembetet upprättat förslag till ändring af § 6 mom. 22 i embetets särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm, hvilken §, sådan den lyder enligt kungörelse den 30 juni 1886, innehåller bestämmelser angående velocipedåkning, varder nu detta förslag, åtföljdt af en promemoria med upplysning om motsvarande reglementering i städerna Berlin, Frankfurt am Main, Hannover, Hamburg, Dresden, München, Wien och Paris, till Eder öfverlemnadt med anhål-

lan, att I behagaden, jämlikt § 20 kungl. maj:ts nådiga ordningsstadga för rikets städer, afgifva yttrande öfver förslaget och därvid återställa de remitterade handlingarna.

De hufvudsakliga skälen för den ifrågasatta ändringen äro sammanförda i följande motivering.

I den ofvannämnda, af öfverståthållareembetet med stöd af 20 § ordningsstadgan för rikets städer, således efter Edert hörande, den 30 juni 1886 utfärdade kungörelse, hvilken innefattar åtskilliga af ökad gatutrafik påkallade tillägg till § 6 i de särskilda ordningsföreskrifterna, stadgas i fråga om velocipedåkning:

dels förbud att färdas å velociped på annan allmän plats än sådan, som är upplåten för körande eller ridande;

dels äfven skyldighet för den, som färdas på velociped:

att vid möte med åkdon eller ryttare hålla åt venster,

att vid färd förbi häst, som ledes, hålla åt den sida, föraren går,

att såväl vid gatuhörnen som eljest, när fara för sammanstötning kan uppstå, färdas sakta och gifva signal med ringklocka,

att färdas varligt förbi hästar samt stiga af velocipeden vid möte med häst, som visar sig orolig, och då det eljest är af behovet påkalladt för undvikande af olyckshändelse,

samt att efter mörkrets inbrott medföra tändt ljus i lykta, så anbragt, att skenet synes på afstånd.

Sedan dessa bestämmelser trädt i gällande kraft, har, i synnerhet under senaste åren, velocipedens användning såsom befordringsmedel blifvit allt allmännare i hufvudstaden, och i den mån så skett, har ock visat sig, att de med velocipedåkning förenade faror och olägenheter icke kunnat genom bestämmelserna tillbörligen undanröjas. Under innevarande års vår framträdde detta missförhållande så starkt och tilltogo allmänhetens klagomål däröfver i sådan grad, att öfverståthållareembetet ansåg sig icke böra afvakta den jämförelsevis långa tidrymd, som, särskildt efter sommarens inträde, måst åtgå för att med iakttagande af de i § 20 ordningsstadgan för rikets städer föreskrifna formaliteter åvägbringa en ny reglementering, utan beslöt öfverståthållareembetet att för tiden till den 1 december 1894 begagna sig af den i ordningsstadgans 21 § embetet förlänade makt att omedelbart förordna i ämnet.

Härvid stod det klart för öfverståthållareembetet, att de äldre bestämmelsernas väsentligaste brist bestode däri, att tillräcklig hänsyn i dem icke tagits vare sig till svårigheten för fotgängare att kunna upphinna och anhålla den velo-

cipedåkare, som efter begången förseelse mot gällande trafikföreskrifter vill undkomma, eller därtill, att velocipeder företrädesvis vålla olägenhet, när de i stort antal förekomma på sådana allmänna platser, där annan, i förhållande till utrymmet stark trafik råder. Den hufvudsakligaste vigten låg följaktligen däruppå, att reglementeringen snart blefve i dessa bägge afseenden kompletterad, hvadan öfverståthållareembetet ock i kungörelse den 21 april 1894, hvaraf exemplar bifogas, stadgade, tillika med annat af jämförelsevis underordnad betydelse, dels skyldighet att vid färd inom den egentliga staden eller å Kungl. Djurgården söder om Djurgårdsbrunnsviken hafva velocipeden försedd med nummer, dels därjämte förbud mot velocipedåkning på vissa allmänna platser.

Såsom känt är, hafva dessa två bestämmelser väckt starkt missnöje, som tagit uttryck i, bland annat, försök att genom underdåniga besvär få kungörelsen undanröjd. Ehuru besvären icke ledt till åsyftadt resultat, och oaktadt klandret torde förlora största delen af sin betydelse äfven af den orsak, att det haft sin förnämsta grund i missbelåtenhet från deras sida, hvilkas frihet blifvit genom förändringen inskränkt, men åtgärden på de flesta andra, mera opartiska håll väckt bifall, har öfverståthållareembetet likväl vid den definitiva reglementeringens uppgörande ingalunda underlåtit taga under sorgfällig ompröfning, huruvida och i hvad mån embetet skulle kunna tillmötesgå önskningarna om lindring i de afseenden, hvarom nu är fråga.

Resultatet af denna pröfning, hvad numreringen angår, är att öfverståthållareembetet måste vidhålla den ståndpunkt, embetet innehade vid utfärdandet af kungörelsen den 21 april. Är velociped märkt med särskildt nummer, så anbragt, att det af en hvar kan läsas på afstånd, finnes i de flesta fall utsigt, att velocipedåkaren, om han under färden låter någon förseelse komma sig till last, skall kunna befordras till laga ansvar därför, och den starka hållhake, blotta medvetandet om denna risk uppenbarligen innebär, kan ej nöjaktigt åstadkommas genom något annat hittills känt medel. Att afstå från numreringen vore således det samma som att fränhända sig så godt som all garanti mot strafflöst öfverdåd och ofog från velocipedåkares sida. Anspråket på en ända därhän utsträckt själfständighet för dessa torde så mycket mindre böra tillerkännas fog, som till stöd där för icke åberopats eller förnuftigtvis lärer kunna åberopas något af numreringen beroende ringaste hinder för velocipedtrafiken, utan de laglydiges missnöje med åtgärden har sin enda grund i en finkänslighet, den man väl kan fatta och i dess individuella gestalt äfven respektera, men svårligen här mer än på andra jämför-

liga områden gilla, när hon framträder med fordran att få råda gent mot den stora allmänhetens kraf på säkerhet för lif och lemmar.

I någon mån annorlunda ställer sig frågan om förbud mot vissa gators användning för velocipedåkning; ty nekas kan ju icke, att det är en verklig praktisk olägenhet för velocipedåkaren att nödgas stiga af velocipeden och gående fortskaffa densamma längre eller kortare sträckor. Men äfven här kräfver en större allmänhets rättmätiga intresse, att velocipedåkare underkastar sig detta omak, så länge tillräcklig säkerhet icke finnes därför, att velocipedernas fart på de lifligast trafikerade platserna så afpassas efter den öfriga rörelsen därstädes, att de ej vålla fara, hinder eller annan väsentlig olägenhet för denna. Erforderlig trygghet i detta afseende kan dock icke vinnas, med mindre en lätt kontrollerbar maximifart fastställes, men något praktiskt sätt att bestämma en sådan har öfverståthållarembetet hvarken själf lyckats utfinna eller af i frågan intresserade sakkunnige fått sig anvisadt; och vid detta förhållande anser öfverståthållarembetet nödvändigt, att förbudet qvarstår såsom regel. För att detsamma må blifva så litet betungande som möjligt, har emellertid hithörande bestämmelse i författningsförslaget så ändrats, att man, om ock icke den allra genaste vägen, skulle kunna på velociped färdas mellan Södermalm och Norrmalm öfver Staden inom broarna utan att behöfva stiga af annorstädes än vid Slussbroarna och Riddarhusgränden, hvarjämte ändringen afser att underlätta samfärdseln mellan Norrmalms östra och vestra delar samt å Södermalm mellan Slussbroarna och aflägsnare områden. Däremot har på grund af de olägenheter, som visat sig förknippade med velocipedåkning öfver Djurgårdsbron, denna upptagits bland de otillåtna trafiklederna.

I öfrigt innehåller förslaget ingen annan ändring i sak, än att på så tydliga skäl, att de icke torde behöfva här anföras, två nya stadganden tillkommit i syfte att hindra, dels att barn under tolf års ålder må utan sällskap af äldre person åka velociped i den egentliga staden eller å Djurgården söder om Djurgårdsbrunnsviken, och dels att flere än två velecipeder i bredd må framdrifvas inom den egentliga staden.

Stockholm den 30 oktober 1894.

GUST. TAMM.

G. Edgren.

II.

Öfverståthållareembetets kungörelse angående ordningsföreskrifter
rörande velocipedåkning i hufvudstaden,

gifven i Stockholm den 21 april 1894.

Sedan erfarenheten ådagalagt, att de med velocipedåkning förenade faror och olägenheter för allmänheten icke kunnat erforderligen undanrödjas genom bestämmelserna i öfverståthållareembetets särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm § 6 mom. 22, hvori stadgas:

dels förbud att färdas å velociped på annan allmän plats än sådan, som är upplåten för körande eller ridande;

dels äfven skyldighet för den, som färdas å velociped:

att vid möte med åkdon eller ryttare hålla åt venster,

att vid färd förbi häst, som ledes, hålla åt den sida, föraren går,

att såväl vid gatuhörnen som eljest, när fara för sammanstötning kan uppstå, färdas sakta och gifva signal med ringklocka,

att färdas varligt förbi hästar samt stiga af velocipeden vid möte med häst, som visar sig orolig, och då det eljest är af behovet påkalladt för undvikande af olyckshändelse

samt att efter mörkrets inbrott medföra tändt ljus i lykta, så anbragt, att skenet synes på afstånd;

så har öfverståthållareembetet funnit ytterligare bestämmelser i detta ämne nödiga och förordnar förty med stöd af § 21 ordningsstadgan för rikets städer följande:

1. En hvar, som färdas på velociped inom den egentliga staden eller å Kungl. Djurgården söder om Djurgårdsbrunnsviken, skall hafva velocipeden försedd med tydligt nummer, anbragt dels på en bakom sadeln fästad plåt med minst åtta centimeter höga siffror af hvit färg på svart botten, dels äfven på matta sidoglas i lyktan med minst sex centimeter höga siffror; och får numret icke skylas under färden.

Föreståndaren för polisens centralafdelning bestämmer det nummer, velociped sålunda skall föra, och lemnar därom skriftligt besked till egaren, när denne själf

eller genom annan anmäler sig å afdelningens station samt uppgifver namn, yrke och adress.

2. Det är förbjudet att färdas å velociped på följande gator och allmänna platser:

*Staden inom broarna med undantag af Skeppsbron,
Norrbro,
Gustaf Adolfs torg,
Jakobs torg,
Jakobsgatan mellan Malmtorgsgatan och Vestra Trädgårdsgatan,
Arsenalsgatan,
Kungsträdgårdsgatan,
Biblioteksgatan,
Regeringsgatan mellan Gustaf Adolfs torg och Herkulesgatan,
Malmtorsgatan,
Hamngatan,
Lästmakaregatan mellan Regeringsgatan och Oxtorget,
Oxtorget,
Oxtorgsgatan,
Fredsgatan mellan Gustaf Adolfs torg och Drottninggatan,
Drottninggatan söder om Vallingatan,
Slussbroarna,
Slussgatorna,
Södermalmstorg,
Götgatan mellan Södermalmstorg och Södra Bantorget samt
Hornsgatan mellan Södermalmstorg och Adolf Fredriks torg;*

öfverståhållareembetet dock förbehållet att på därom framställd begäran i särskilda fall meddela befrielse från detta förbud.

3. Vid färd på velociped är förbjudet att onödigtvis eller för öfning åka annorledes än rakt framåt.

4. Det i § 3 ordningsstadgan för rikets städer gifna förbud att å gata, torg eller annan allmän plats köra ovarsamt samt att vid vändningar i gatuhörn eller vid färd mellan gård och gata köra annorlunda än med stor varsamhet skall ega tillämpning jämväl å velocipedåkning.

5. Öfverträdelse af ofvan meddelad föreskrift straffas med böter från och med två till och med tjugu kronor.

Denna kungörelse, hvilken, så vidt angår punkt 1, icke träder i kraft förr än den 1 nästkommande juni, gäller tills vidare till den 1 december 1894.

Stockholm den 21 april 1894.

GUST. TAMM.

G. Edgren.

III.

Förslag till ändring af § 6 mom. 22 i öfverståthållareembetets kungörelse den 11 januari 1869 angående särskilda ordningsföreskrifter för Stockholm, sådan denna § lyder enligt embetets kungörelse den 30 juni 1886.

Mom. 22. Beträffande *velocipedåkning* på gata skall följande lända till efter rättelse:

a) Den, som icke uppnått 12 års ålder, får ej utan att ledsagas af äldre person åka velociped inom den egentliga staden eller på Kungl. Djurgården söder om Djurgårdsbrunnsviken.

b) Velocipedåkning får icke ega rum på annan plats än sådan, som är upplåten för körande eller ridande, och tillåtes ej heller på följande ställen:

Staden inom broarna, med undantag af Skeppsbron, platsen nedanför Lejonbacken, Mynttorget, Vesterlånggatan mellan Mynttorget och Storkyrkobrinken, Storkyrkobrinken vester om Vesterlånggatan, Riddarhustorget, Riddarholmsbron och Riddarholmen;

Norrbro;

Gustaf Adolfs torg, med undantag af farbanorna i Strömgatans förlängning intill norra mynningen af Norrbro;

Jakobs torg;

Jakobsgatan mellan Malmtorgsgatan och Vestra Trädgårdsgatan;

Arsenalsgatan mellan Gustaf Adolfs torg och Jakobs torg samt mellan Kungsträdgårdsgatan och Norra Blasieholmshamnen;

Biblioteksgatan;

Regeringsgatan mellan Gustaf Adolfs torg och Herkulesgatan;

Malmtorgsgatan;

Hamngatan vester om Kungsträdgårdsgatan;

Lästmakaregatan mellan Regeringsgatan och Oxtorget;

Oxtorget;

Oxtorgsgatan;

Fredsgatan mellan Gustaf Adolfs torg och Drottninggatan;

Drottninggatan mellan Fredsgatan och Kungsgatan;

Djurgårdsbron;

Slussbroarna;

Vestra Slussgatan;

Södermalmstorg;

Götgatan mellan Södermalmstorg och Högbergsgatan;

öfverståthållareembetet likväl obetaget att på därom framställd begäran i särskilda fall meddela befrielse från detta förbud.

c) Enhvar, som åker velociped inom den egentliga staden eller på Kungl. Djurgården söder om Djurgårdsbrunnsviken, skall därvid:

dels hafva velocipeden försedd med tydligt nummer, måladt på en bakom sadeln fästad plåt med minst åtta centimeter höga siffror af hvit färg på svart botten; samt dels vid färd under tid, då gatulyktorna hållas tända, medföra tändt ljus i lykta, så anbragt, att skenet synes på afstånd; och skall numret vara tydligt måladt på matta sidoglas i lyktan med minst sex centimeter höga siffror.

Numret får icke under färden vara skyldt.

Föreståndaren för polisens centralafdelning bestämmer det nummer, velociped skall föra, och lemnar därom skriftligt besked till egaren, när denne själf eller genom annan anmäler sig å afdelningens station samt uppgifver namn, yrke och adress.

d) Den, som färdas på velociped, åligger:

att vid möte med åkdon eller ryttare hålla åt venster,

att vid färd förbi häst, som ledes, hålla åt den sida, föraren går;

att såväl i gatuhörnen som eljest, när fara för sammanstötning kan uppstå, färdas sakta och gifva signal med ringklocka;

samt att färdas varligt förbi hästar och stiga af velocipeden vid möte med häst, som visar sig orolig, äfvensom när det eljest är af behovet påkalladt för undvikande af olyckshändelse.

e) Flere än två velocipeder få ej framdrivas i bredd, och är jämväl förbjudet att vid färd på velociped onödigtvis eller för öfning åka annorledes än rakt framåt.

f) Det i § 3 ordningsstadgan för rikets städer gifna förbud att å gata, torg eller annan allmän plats köra ovarsamt samt att vid vändningar i gatuhörn eller vid färd mellan gård och gata köra annorlunda än med stor varsamhet skall ega tillämpning jämväl å velocipedåkning.

Stockholm den

IV.

P. M.

Rättigheten att i *Berlin* färdas på velociped har genom polisförordning den 24 mars 1884 blifvit i lokalt hänseende så inskränkt, att velocipedåkning kan sägas vara tillåten allenast i stadens yttre delar, och äfven där äro hufvudgatorna så till vida inbegripna i förbudet, att det blott medgifves åka tvärs öfver desamma för färd från en tvärgata till en motsatt belägen. Såsom särskildt betecknande för förordningens stränghet må anföras, att förbudet omfattar jämväl »Thiergarten» i dess hela utsträckning.

För provinsen Brandenburg med Berlin gäller en af öfverpresidenten den 28 mars 1893 utfärdad förordning, innehållande, jämte andra, följande bestämmelser:

Hvarje velocipedåkare åligger att styra sin velociped med nödig försigtighet. Förbjudet är: att använda öfvermåttan hastig fart, köra i kapp, kretsas omkring fordon, människor eller djur eller företaga annat, som kan medföra fara för person eller egendom, störa trafiken eller göra hästar eller andra djur skygga. Vid färd genom porthvalf, i gatuhörn, öfver gatukors, från tomt till gata eller tvärfärd genom om, och i allmänhet där stark vagn-, rid- eller gångtrafik råder, skall långsam fart användas.

Berlin.

Hvarje velociped skall vara försedd med styre, broms och signalklocka jämte lykta, som hålles lysande under mörker. Lyktglasen få icke vara färgade. Tydliga varningssignaler skola gifvas i gatukorsen och när det eljest behöfves för att fästa uppmärksamhet på velocipedens annalkande.

Velocipedåkare skall alltid, när icke något förhållande på platsen det hindrar, färdas på högra sidan af körbanan och får ej, om han behöfver komma till den motsatta sidan, begifva sig dit förr, än det är nödvändigt. När velocipedåkare från en gata vänder in på en annan, skall han åt höger svänga i kort båge, men åt venster i vid. För mötande fordon, ryttare, velociped, djurtransporter o. s. v. skall velocipedåkare hålla tillräckligt undan åt höger eller, i fall förhållandena på platsen omöjliggöra detta, stanna eller stiga af, till dess passagen blifvit fri. För att underlätta efterlefnaden af detta stadgande skola de åkande eller ridande, som möta, färdas så sakta som möjligt, och äro äfven de å sin sida skyldiga hålla undan åt höger.

Då någon med velociped åker om fordon eller ryttare, hvilket är förbjudet på broar, i porthvalf och öfver allt, där gatans utrymme är inskränkt genom fordon eller andra föremål, skall det ske med påskyndad fart; och åligger kusken eller ryttaren att vid signal från velocipeden hålla så mycket undan åt höger, att denna utan fara kan komma förbi.

Velocipedåkare, som viker för eller far om fordon eller ryttare, får därvid icke framdrifva sin velociped fortare än vagn, som köres i stark fart.

Förmärker velocipedåkare, att en häst framför honom skyggar, eller att eljest genom velocipedens framfart menniskor och djur sväfva i fara, skall han åka långsamt eller, om det är nödvändigt, hålla och stiga af. Det åligger honom äfven att gifva tillräcklig plats för tågande trupp, liktåg och andra processioner, kungliga och furstliga ekipager, postvagnar, i tjensteförrättning stadt brandmanskaps vagnar, äfvensom för fordon, hvilka användas för gatuspolning, allt detta antingen de ifrågavarande föremålen möta eller befinna sig framför velocipeden. Lägga förhållandena på platsen hinder i vägen härför, har velocipedåkaren att hålla stilla, intill dess föremålen passerat undan.

Flere än två velocipeder få icke framdrifvas i bredd. Möta fordon eller ryttare, eller äro de framför, skall den ene velocipedåkaren hålla efter den andre, hvilket ock skall iakttagas på smala körbanor.

Velocipedåkning är blott tillåten för den, som uppnått 12 års ålder. Hvarje velocipedåkare skall vara försedd med »Fahrkarte», som af polismyndigheten i hans hemort utställes på hans namn och gäller för ett kalenderår i sänder. När fråga

är om personer under 16 år, kan polismyndigheten bestämma, att utfärdandet af »Fahrkarte» blir beroende på ansökan af föräldrar, förmyndare eller andra målsmän. Sökanden är ansvarig icke blott för att den under hans lydnad ställde velocipedåkaren iakttagit gifna polisföreskrifter, utan ock att denne eger nödig färdighet i velocipedåkning. För militär i aktiv tjänst utfärdas »Fahrkarte» af vederbörande befäl.

Öfverträdelse af 1893 års förordning straffas med böter till 60 mark.

För *Frankfurt am Main* har velocipedtrafiken ordnats genom två af polis-Frankfurt am
Main. presidenten den 10 april 1885 utfärdade författningar.

För rättighet att färdas å velociped på allmän gata, väg eller öppen plats fordras:

dels att velocipedåkaren vid färden medför en af polispresidiet på hans namn utställd »Velociped-Fahrkarte»;

dels att velocipeden är försedd med en nummerplåt, likaledes utlemnad af polispresidiet;

och dels, vid färd under mörker, att på velocipeden finnes tändt ljus i lykta, på hvars glas velocipedens nummer är tydligt utsatt med 3,3 centimeter höga siffror.

»Fahrkarte» utlemnas till den, som anmäler sig vilja begagna velociped, och får icke af den ursprunglige innehafvaren öfverlåtas på annan person. Nummerplåt tilldelas velocipedegare, då han därom gör framställning. Enhvar, som begär utfå »Fahrkarte» eller nummerplåt, hvilket kan ske muntligt, åligger att därvid uppgifva namn, födelseort och adress. För barn under 14 års ålder skall sådan begäran i barnets namn och närvaro framställas af dess fader eller förmyndare.

Polispresidiet tillhandahåller icke velocipedlyktor, men har i en af ofvan omnämnda författningar lemnat anvisning å en leverantör däraf.

På tvåhjulig velociped skall nummerplåten vara fästad å framdelen (»am Kopf des Velocipedes») och så, att numret är fullt synligt åt bägge sidorna, hvarjämte lyktan skall visa numret bakifrån.

På velociped med tre eller flere hjul skall nummerplåten sitta så, att numret fullständigt synes bakifrån; och skall sådan velociped föra två lyktor med numret på sina utåt vända sidor, polispresidiet dock obetaget medgifva, att en-

dast *en* lykta användes, om detta i betraktande af lyktans eller velocipedens konstruktion pröfvas vara tillfyllest.

På »Ober-Main-Brücke», äfvensom på kommunikationsvägar, hvilka endast äro afsedda för fotgängare, såsom trottoarer, parker med flere, är ej tillåtet färdas på velociped, och polispresidenten har förbehållit sig makt att förbjuda velocipedåkning jämväl på andra allmänna platser i stadens inre delar, dock alltid med rätt att härutinnan göra undantag för vissa slag af velocipeder och vid särskilda tillfällen.

Författningarna, hvilkas öfverträdande straffas med böter till 60 mark eller fängelse (»Haft») till 14 dagar, innehålla för öfrigt åtskilliga bestämmelser, hvilka tämligen öfverensstämma med de för Berlin gällande.

Den polisförordning af den 30 april 1892, som innehåller bestämmelser angående velocipedåkning i *Hannover*, nämner intet om »Fahrkarte», men i fråga om nummerplåt och lykta samt förbud mot velocipedåkning på vissa platser föreskrifves ungefär detsamma som för Frankfurt am Main. Reglementeringen är äfven i öfrigt tämligen lika för de bägge städerna. Bland särskildt för Hannover gällande stadganden torde dock böra framhållas:

att numret på lyktan skall vara måladt med svarta siffror på hvitt, mattslipadt glas,

att lyktan skall medföras tänd äfven när stark dimma råder,

att den, som icke bor i Hannover, utan blott tillfälligtvis under *en* dag åker velociped därstädes, icke är skyldig att iakttaga föreskrifterna om nummerplåt samt, i fråga om lykta, allenast så till vida, att honom åligger under mörker eller stark dimma hafva velocipeden försedd med en klart lysande lykta, om hvars plats och beskaffenhet intet vidare finnes reglementerad;

att färd från tomt och omedelbart till därinvid belägen gata eller tvärtom förbjudes;

att farten icke får vara starkare, än som motsvarar kort hästtraf;

att velocipedåkaren skall stanna och stiga af icke blott vid möte med häst, som visar sig orolig, utan äfven när mötande ryttare det påfordrar; samt

att hvarje plats, där ovanligt stark gångtrafik, af hvad anledning det vara må, råder, skall undvikas af den, som åker velociped.

För *Hamburg* gäller en polisförordning af den 26 oktober 1881, i vissa delar ändrad genom kungörelser den 4 juni 1883 och den 20 augusti 1890. Hithörande bestämmelser innehålla endast förbud att åka velociped på gångbanor och andra, blott för fotgängare afsedda kommunikationsvägar, hvilket förbud likväl, hvad förstäderna angår, icke är tillämpligt på morgonen före klockan 8.

Hamburg.

Polisdirektionen i *Dresden* har den 6 november 1893 utfärdat en förordning om velocipedtrafiken. Dess hufvudsakligaste föreskrifter äro följande:

Dresden.

Velociped skall vara försedd med bromsinrättning och signalklocka samt under den del af dygnet, då gatulyktorna hållas tända, föra en klart lysande lykta, som utan brokigt bländande sken («bunte Verblendung») kastar ljuset åt det håll, dit velocipeden går.

Velocipedåkning får icke ega rum på:
gångbanor och promenadplatser,
allmänna saluplatser under försäljningstiden,
eller på ställen, där militär tågar fram, liktåg eller processioner befinna sig eller en större folkmängd eljest är samlad.

För öfrigt medgifves fri trafik för tre- och fyrhjuliga velocipeder, men med tvåhjulig får i regeln ingen färdas på Augustusbron eller inom en gräns, som omsluter stadens centrala del.

Vid färd inom staden får endast måttlig fart användas.

Polisdirektionen utlemnar till den, som det begär, ett s. k. »Vorweise für Radfahrer», hvars ändamål synes vara att för velocipedåkaren underlätta möjligheten att kunna identifiera sig, i händelse han anhålles af polisen.

I fråga om velocipedåkning i *München* gäller en polisförordning af den 3 augusti 1892 jämte några närmare bestämmelser i en kungörelse af den 15 november samma år.

München.

Ingen får färdas på velociped utan polisdirektionens tillstånd, och för dess erhållande fordras att hafva fyllt 13 år och ådagalagt säkerhet i velocipedåkning. Öfriga bestämmelser äro ungefär lika med dem, som gälla för Berlin, Frankfurt am Main, Hannover m. fl. tyska städer. Sålunda lemnas tillståndsbeviset under

form af »Fahrkarte», som innehåller ett för velocipeden bestämdt särskildt nummer och skall medföras under färden. Äfven velocipeden skall vara märkt med detta nummer, så anbragt, att det tydligt synes, framtill på långsidan och baktill på kortsidan. Under mörker skall velocipeden föra tänd lykta på framdelen. En gräns är uppdragen, hvarinom velocipedåkning icke får ega rum från klockan 6 på morgonen till klockan 9 på aftonen o. s. v.

Bland bestämmelserna i en af staden *Wiens* polisdirektion den 8 februari 1894 utfärdad »Fahrordnung für Radfahrer im Wiener Polizei-Rayon» synas följande böra särskildt beaktas:

Rättighet att med velociped färdas på allmänna platser medgifves i regeln endast dem, som innehafva ett af polisdirektionen utfärdadt, med särskildt nummer betecknadt tillståndsbevis (»Erlaubniss-Schein»), försedt med innehafvarens namn och fotografibild. Tillståndsbevis utställes endast för ett år i sänder.

För den, som icke uppnått 16 års ålder, meddelas tillstånd blott på ansökan af fader eller förmyndare samt under vilkor, dels att fadern eller förmyndaren till ett inför polisdirektionen fördt protokoll åtager sig ansvarighet för fullgörandet af de skyldigheter, som i fråga om velocipedåkning åligga den minderårige, och dels att denne vid färden ledsagas af någon äldre, med behörigt tillståndsbevis försedd person.

En hvar, som söker tillstånd, är skyldig att genom profåkning på ställe, som anvisas af polisen, ådagalägga, att han besitter tillräcklig öfning för att kunna åka velociped på allmän plats, äfvensom att hans velociped är lämplig härtill; och skall velocipeden för att kunna godkännas vara tydligt märkt*). Medlem af lagligen bestående velocipedklubb (»Radfahrer-Verein») är dock icke underkastad prof, om han med intyg af klubbens ordförande styrker de förhållanden, profven afse att utröna.

Det är förbjudet att använda blankpolerade velocipeder; och skola velocipeder från gatubelysningens början till daggryningen föra tänd lykta med färglösa glas.

*) I fråga om velocipedernas numrering innehåller författningen ej annan föreskrift, än att bland afgifterna för »Erlaubniss-Schein» upptages ersättning för »Herstellungskosten für das an der freien Seite der vorderen Lenkstange des Fahrzeuges anzubringende Nummertäfelchen».

I allmänhet får endast måttlig fart användas, och föreskrifves sakta fart dels från den tid, då gatulyktorna tändas, till daggryningen, dels äfven på de gator, hvarest åkdon skola köras i gående.

Velocipedåkare skall stiga af icke blott vid möte med skygg häst, som rides eller köres, utan äfven när ryttare eller kusk genom vinkar manar till akt-samhet.

I Wien, liksom i Berlin, är rättigheten till velocipedåkning mycket be-gränsad i lokalt hänseende. Sålunda gäller förbud för de gator, som omslutas af »Ringstrasse» och Franz Josefs kaj; dock undantagas några gator, hvilka så-lunda bilda en fri kommunikationsväg mellan skilda punkter på gränsen. Äfven »Ringstrasse» och Franz Josefs kaj äro på långa sträckor inbegripna i förbudet, och detta omfattar därjämte i stadens yttre delar åtskilliga gator och öppna plat-ser, bland andra hela Pratern. Nu nämnda förbud afser likväl endast tvåhjuliga velocipeder och för det mesta blott tiden mellan klockan 7 på morgonen och klockan 9 på qvällen. För velocipeder med tre eller flere hjul är förbudet in-skränkt till några af de mest trafikerade gatorna i stadens centrum, och hvad slags velociped än må begagnas, är allestädes tillåtet att vid färd mellan två motliggande frigifna gator åka tvärs öfver sådan dem åtskiljande gata, hvarå velo-cipedåkning eljest icke är medgifven.

På allmänna saluplatser får velocipedåkning ej ega rum under försälj-ningstiden.

På vissa breda gator är tillåtet att parvis åka i grupper med högst fyra man i hvarje och minst 20 meters afstånd mellan de särskilda grupperna. I öfrigt får åkning ej ske gruppvis, dock få två, högst tre åka invid eller tätt efter hvarandra, ifall fruntimmer eller barn skola ledsagas.

Förordningen gäller icke sådan velociped, som användes för varutransport och är utrustad med härtill tjenlig behållare, utan skola bestämmelserna om van-liga åkdon tillämpas på så beskaffad velociped.

En af polisprefekten i *Paris* den 9 november 1874 utfärdad polisordonnans stadgar:

att velociped vid färd på allmänna platser under dagen skall vara utrustad med en klocka, tillräckligt starkt ljudande för att varsko velocipedens annalkande;

att velocipeden jämväl skall vara försedd med en plåt, hvarå egarens namn och adress samt, om velocipeden är hyrd, tillika ett ordningsnummer skola vara inristade; samt

att det är förbjudet med velociped färdas på vägar, som uteslutande äro afsedda för fotgängare.